

Slutseminarium SIOS Kvinnokommitté 29 maj 2010

Madjide Akay, ordförande i SIOS Kvinnokommitté, presenterade det avslutande seminariet. Julio Fuentes inledde med en genomgång av projektet och inriktningen på de tidigare seminarierna. Seminarieriens syfte var att utifrån ett intersektionellt perspektiv på kön och etnicitet ta upp vardagsnära erfarenheter som kan belysa strukturella faktorer vilket är relevant för att kunna bekämpa rasism och intolerans. Samt att ta tillvara de erfarenheter som finns i SIOS medlemsförbund och diskutera hur dessa kan införlivas i SIOS handlingsplattform. Metoden har varit att hålla fyra seminarier med fokus på olika samhällsområden; arbetsliv och utbildning, bostadsmarknaden, offentliga sektorn samt hälso- och sjukvården. Ett intersektionellt perspektiv genomsyrade såväl syftet som de enskilda seminarierna. Målgruppen är de som underordnas både utifrån etnicitet eller sexualitet och genus. Fuentes gick igenom några begrepp som varit i fokus. Dessa var rasism, islamofobi, afrofobi, antiziganism, homofobi och diskriminering. Det sistnämnda definierades som en särbehandling som missgynnar, kränker eller begränsar individers handlingsutrymme och valmöjligheter i samhällslivet. Denna särbehandling praktiseras både av individer och av samhällets institutioner och görs utifrån sociala kategorier såsom kön, etnisk tillhörighet, funktionshinder och sexuell läggning. Sedan redogjorde han för ett urval av vad de fyra tidigare seminarierna handlat om. Slutsatserna av dessa har även varit att en närmare kunskap om kvinnors situation när de gäller de olika formerna av intolerans varierar mellan olika samhällssektorer.

Därefter följde paneldiskussionen vars deltagare var Mkyabela Sabuni från Centrum mot rasism, Angelina Dimiter Taikon från Romskt Kulturcentrum, Medine Tezcan från Sveriges Unga Muslimer, Viviana Cavaglia Larsson från Interfem samt Ali Al-Basri från Arabiskt Initiativ. Moderator var Katrin Broms Esen från SIOS. Deltagarna fick presentera sin organisation och dess erfarenheter av arbete med rasism och intolerans.

Centrum mot rasism (CMR) bildades utifrån ambitionen att det inte bara är myndigheter som ska arbeta mot rasism och diskriminering. Tidigare fanns 120 medlemsorganisationer, numera är de färre än hundra. Mkyabela lyfte fram att diskriminering och rasism drabbar personer i det offentliga rummet, i arbetslivet, inom utbildningar och i sjukvården. Oavsett kön, etnicitet, religion eller ekonomi ska det finnas ett skydd mot detta. CMR följer bland annat upp vad regeringen, staten och myndigheterna gör. De gör kartläggningar och bland annat en årlig rapport till the EU Agency for Fundamental Rights. Uppföljningar sker även på eget initiativ, och Mkyabela påpekade att syftet inte bara är att följa upp utan framförallt att påverka. De mobiliserar grupper och har exempelvis givit de afrosvenska grupperna en plattform vilket har underlättat införandet av begreppet afrofobi. CMR sammanställer krav till politikerna och förser riksdagsmän med interpellationer. Det borde finnas utbildning om detta till nyckelpersoner i samhället, och högre krav borde ställas på de som har makt att diskriminera. Han berättade om hur det fanns ett motstånd från regeringens sida mot att uppmärksamma den historiska rasismen. Men sedan kom Sveriges inblandning i slaveriet att erkännas. CMR har utformats ett dialogprojekt, i vilket man utbildat ett 40-tal dialogledare bland unga. Dessa diskuterar i sin tur rasism och diskriminering med mindre elevgrupper. Projektet har varit framgångsrikt och finns i ett antal regioner i landet. Genom att dela erfarenheter kan värdefulla insikter nås. SIOS kan enligt Mkyabela bli bättre på att, ur invandrade kvinnors perspektiv, ställa krav riktade mot politiker.

Romskt Kulturcentrums representant Angelina poängterade att seminarier är ett bra sätt att samlas och prata med varandra. Romer är mycket diskriminerade men det är också något som kan överbryggas. Inte minst genom att sprida information. Den strukturella och institutionella diskrimineringen är svårare att ge sig på. Så sent som 1969 kom rätten till skolgång. Romerna

har setts som ett problem och samhället har verkligen ansträngt sig för att göra det besvärligt för romer, genom exempelvis in- och utreseförbuderna. Att de fick minoritetsstatus har varit viktigt, men det är ännu mycket kvar att göra. Utanförskapet sitter djupt och många är utbildade eller till och med läsokunniga. Angelina jobbar både som lärare och gentemot departement och Diskrimineringsombudsmannen. Hon påpekade att det är bra att kunna diskutera och dela erfarenheter. Ofta behövs gemensamma krafter för att förändra.

Sveriges Unga Muslimer (SUM) är en ungdomsorganisation som bildades 1991. De ville samla olika organisationer runt om i landet, och de har nu 40 olika lokalföreningar och flera tusen medlemmar. Syftet var att underlätta både att bevara en islamisk identitet och att vara en del av det svenska samhället. Medine betonade att de jobbar med detta varje dag. Media och andra undrar ofta hur muslimer är och vad de tycker, och SUM:s medlemmar får ständigt försvara sig istället för att ha tillräckligt med tid till att jobba på den egna agendan, exempelvis mot ungdomar och att motverka islamofobi. SÄPO vill hela tiden veta deras åsikter och fika med dem. Vilket de inte är så intresserade av, med de känner att de måste gå med på det. Islamofobin ökar alltmer i samhället. Och många svenska ungdomar blir, trots att svenska är det språk de kan bäst, enbart sedda som muslimer. Medine berättade även om Forum för lika rättigheter som driver en antidiskrimineringsbyrå.

Interfem grundades 2006/07 och har cirka 100 medlemmar varav tio är mer aktiva. Enligt Viviana uppkom behovet då kvinnor som varit aktiva i feministiska organisationer kände sig diskriminerade utifrån sin etnicitet. De ville inte bara vara fokuserade på kön, det finns ju sju diskrimineringsgrunder och en betydelsefull sådan som det inte pratas så mycket om nu är klass och ekonomi, som även genomsyrar de andra grunderna. Hon poängterade att Interfem arbetar intersektionellt, och personen i fokus är kvinna och invandrare. Medlemmarna träffas för att diskutera och komma på lösningar tillsammans. De har startat en kompetenspool och givit ut makthandboken. Viviana påpekade att rasism finns på många håll, eftersom vi alla i princip uppfostras in i det. Vi bör bli bättre på att ifrågasätta våra egna fördomar. En källa till kunskap och möten har varit Kvinnokommitténs seminarier. All den information som finns bör komma ut till bland andra socialtjänsten och sjukvården, samt till skolorna. Vi kan både använda teorin och våra egna erfarenheter. Rasismen är ett allvarligt strukturellt problem betonade Viviana och tillade att det är skrämmande att se hur Sverigedemokraterna vuxit.

Arabiskt Initiativ tackade genom sin representant Ali för inbjudan. Han ansåg att seminariet var en bra möjlighet för människor från olika organisationer att mötas. Arabiskt Initiativ fokuserar på såväl kön och sexualitet som etnicitet. Främst vänder de sig till HBT-personer med arabisk eller muslimsk bakgrund. Dessa möts av diskriminering och fördomar både från "de egna" och från det svenska samhället. Araber får ofta rollen som antingen offer eller förövrare. Ali ansåg att när man arbetar för att bekämpa förtryck och diskriminering är det viktigt att inte göra det på ett sätt som blir stigmatiserande, vilket det lätt kan bli om någon beskriver sig som ett offer. Det är kulturell rasism att tillskriva invandrare homofobi till exempel, vilket ofta görs. En gemensam kamp möjliggör påverkan även på den egna gruppen.

Vidare fick paneldeltagarna möjlighet att utveckla eller kommentera något utifrån presentationen av projektet.

Mkyabela från CMR påpekade att samhället vill ta hand om och rädda kvinnor från sin kultur och från den invandrade mannen, vilket ses som en insats mot diskriminering. De ger inte invandrade kvinnor någon egen makt eller ens möjlighet att visa vad de själva vill ha.

Angelina från RKC tillade att även romerna verkar ska räddas, men från sig själva. Hon betonade att assimilation är en strukturell diskriminering och rasism. De bör finnas ett mer interkulturellt synsätt och reflektion över att andra kulturer, inte bara den egna, också kan vara bra. Romska kvinnor vill ha utbildning och egen makt. Detta framkommer tydligt genom kvinnoseminarier och kvinnonätverk, vilket det också behövs mer av för att romska kvinnor

ska bli stärkta och kunna ställa krav. Hon påpekade att romska kvinnor är starka och visst kan visa framfötterna, hemma är det ofta frun som bestämmer var skåpet ska stå.

Medine från SUM påminde om att det i samhället finns hat mot muslimer, och ifrågasatte hur man i ett demokratiskt samhälle kan frånta en grupp dess rättigheter. Det görs ofta genom att de först svartmålas, vilket leder till en dålig bild av och ett hat mot gruppen. Sedan kan man ta deras rättigheter, i detta fall i form av att förbjuda slöjor och ge de som ses som terrorister en inskränkt rätt till rättegång och vanliga beviskrav. Enligt en rapport från regeringen var Rosengård, där många muslimer bor, det största hotet mot demokratin.

Viviana från Interfem poängterade att det enligt studier inte finns raser, däremot finns rasism. "Kulturella olikheter" knyts till vissa beteenden och överallt missbrukas makt, med målet att göra skillnad på människor. Vad gäller samhällssektorer som använts i seminarier-serien, är klasser också en form av samhällssektorer. Det är enligt henne mycket viktigt att studerar och forska, samt använda sig av media för att nå politiker och tjänstemän. Detta är en jämlikhetsfråga. De som i sitt utseende eller sätt att klä sig sticker ut är extra utsatta.

Ali från Arabiskt Initiativ, ansåg att en viktig del i att motverka olika former av intolerans är att ifrågasätta oss själva. Det är viktigt med intersektionalitet och intressant att se hur man i olika organisationer kan jobba med förtryck baserat på kön och sexualitet.

Avslutningsvis var ordet fritt även för publiken, huvudsakligen framkom följande:

Det är tabu att prata om diskrimineringen av utlandsfödda på arbetsmarknaden. Detta märks exempelvis i samtal med arbetsförmedlingens handläggare. Därför är det viktigt att prata om. Seminariedeltagarna tillfrågades om SIOS, utifrån ambitionen om intersektionalitet, ska arbeta mer generellt eller dela upp olika former av rasism och intolerans.

Båda metoderna ansågs vara viktiga. Det framkom både att SIOS ansågs bättre på de större och bredare insatserna, samt att SIOS har en större kraft när de uttalar sig i smalare ämnen eller konkreta frågor. De organisationer som jobbar med de enskilda formerna av rasism och intolerans har en djupare kunskap om de egna frågorna, och bör också koncentrera sig på det. Om arbetet blir för brett är risken att det kan förlora i styrka.

Vad gällde islamofobi påpekades att det är viktigt att de som är invandrarkvinnor och muslimer inte försvinner i stereotyper. I en del organisationer är etnicitet mycket viktigare än religion även om många medlemmar är muslimer. En i första hand muslimsk identitet förenar inte alla muslimer. Diskrimineringsgrunderna samverkar dock på ett intersektionellt sätt, och för att komma åt det behövs plattformar för gemensamma intressen och mot diskriminering.

SIOS har stor kunskap och bör förmedla den till dem som har eller kommer att få makt.

Det ifrågasattes huruvida SIOS bör lägga sig i slöjdebatten och liknande frågor.

Romer har länge varit marginaliserade och diskriminerade. Ska det dessutom ske en assimilering där inte alla får ha vilka kläder de vill? Romska representanter föreläser för bland andra lärare, studenter och departement.

Det ifrågasattes hur man kan vara diskriminerad som arab om man är homosexuell då HBT-personer inte accepteras i arabvärlden. Det ansågs dock vara fråga om olika förtryck i olika sammanhang.

Gällande teori lyftes den postkoloniala feministiska skolan fram.

Samhället har för dålig information och kunskap om invandrare, men det påpekades att invandrare också kan kämpa mer och lära oss bättre svenska om det ska kunna ställas höga krav på samhället.

Inom sjukvården möter man många olika kulturer, men det finns inte någon stor kulturkompetens. Arbetet mot diskriminering kommer att få konsekvenser för framtiden även inom äldreomsorgen. SIOS i Göteborg har ett projekt som riktar sig mot äldre.

Det är viktigt att uppmärksamma vem som talar och vem man talar till. Vi borde vända oss till beslutsfattarna.

Arabiskt Initiativ tillfrågades huruvida de bara riktade sig till araber och gav svaret de vill främja intresset för arabisk kultur och mångfald, samt interagera med andra grupper eftersom de är en intersektionell organisation.

Det finns många rysktalande i Sverige, samtidigt som det finns en fobi här och ryssar associeras med KGB och prostitution. Genom hemsidor på olika språk och exempelvis öppna kanalen går det att nå ut till fler.

Projektet som Kvinnokommittén har genomfört ansågs som ett bra initiativ.

SIOS tackade avslutningsvis för synpunkterna från seminariedeltagarna.